

1. Селіверстова Л. С. Особливості розвитку фінансового ринку України / Л. С. Селіверстова // Економічна наука. – 2018. – № 9. – С. 13-17.

УДК 336.645

Д. В. МАКСИМЕНКО,
Л. І. СОЧКА

Мукачівський державний університет

МЕТОДИ КОТРОЛЮ ВИТРАТ

В умовах економічної кризи вміння правильно контролювати та управляти витратами значно підвищує шанси підприємства на ефективне функціонування. У цьому контексті дієвим інструментом є грамотно організований та раціонально здійснюваний процес контролю за витратами, який сприятиме функціонуванню ефективної системи бухгалтерського обліку та успішному розвитку підприємства в умовах жорсткої конкуренції.

Вагомий внесок у теоретичні дослідження проблем контролю витрат виробництва зробили провідні вітчизняні вчені-економісти М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Т. А. Бутинець, С. Ф. Голов, О. В. Карпенко, Т. О. Каменська, М. В. Кужельний, В. Ф. Максимова, Л. В. Нападовська та інші.

Контроль є важливою складовою управління витратами, без якої неможлива повноцінна реалізація інших управлінських функцій.

Одним із завдань управлінського обліку витрат є їх контроль. На думку С. Ф. Голова управління витратами є системою, яка дає змогу чітко відстежувати, аналізувати і контролювати витрати [1]. Слово «control» в англійській мові означає як контроль, так і управління. К. Друрі зазначає, якщо контроль є виміром та інформацією, а управління, насамперед, дією, тоді «...ціллю контролю є виявлення того, що відбувається, а ціллю управління – забезпечення того, щоб виконувана робота відповідала першочерговим планам» [2]. На основі цього можна зробити висновок, що контроль є передумовою для управління.

Методи контролю витрат виробництва:

1. Метод документування відхилень – дає змогу контролювати відхилення за тими елементами витрат, де можливе документування
2. Інвентарний метод – реалізується на підставі даних інвентаризації. Відхилення від норм виявляють щодо кожного виду виробничих запасів, зіставляючи фактичні витрати з нормативними на фактичний випуск.

3. Метод контрольних точок витрат – оснований на розподілі витрат життєвого циклу продукту за процесами і здійсненні точкового контролю на кожному з них.

4. Метод контролю процесів – охоплює поведінкові обмеження, попередні аналізи і звітність щодо дій. Поведінкові обмеження повинні розподіляти суб'єктів контролю за процесами. Попередні аналізи ґрунтуються на технологічних особливостях та нормативах витрат на певному процесі для формування попередніх рекомендацій. Відповідно, звітність щодо дій дозволяє вести оперативний і стратегічний аналіз та моніторинг динаміки витратних показників на певному процесі [3].

Більш детально охарактеризуємо методи зосереджені на контролі витрат матеріальних ресурсів.

Метод сигнального документування застосовується для фіксації відхилень, які виникли внаслідок зміни або наднормативного витрачання сировини чи матеріалів. За даного методу на відпуск матеріалів понад норму або на їх заміну оформлюються спеціальні документи (вимоги, акти заміни тощо), що сигналізують про наявність відхилень.

Метод розкрою партіями використовується в ситуації, коли з одного матеріалу виготовляється одночасно декілька деталей або заготовок. На кожен партію матеріалів, що відпускається у виробництво, оформляється розкрійний лист або картка, де вказується кількість матеріалу, поданого до робочого місця, кількість заготовок і відходів, що мають бути отримані, а також фактична кількість отриманих заготовок і відходів. Економія або перевитрати матеріалів визначаються шляхом порівняння фактичного споживання матеріалів з їх витрачанням за нормою. На основі аналізу виявлених відхилень у розкрійному листі вказують їх причини та осіб, відповідальних за розкрій матеріалів.

Метод попередніх розрахунків за фактичною рецептурою є різновидом методу сигнального документування. Застосовується в галузях, де відхилення від норм витрачання матеріально-речових ресурсів спричиняються структурними зрушеннями в складі вихідної суміші (металургійна, нафтохімічна, харчова тощо). Виявлення вказаних відхилень здійснюється шляхом зіставлення фактично використаного набору матеріально-речових ресурсів з величиною їх витрачання за нормативною технологією. При цьому нормативний набір визначається як добуток обсягу фактично завантаженої суміші на передбачене технологією процентне співвідношення матеріально-речового ресурсу кожного виду (гатунку, марки) в загальному завантаженні.

Метод наступних розрахунків за даними інвентаризації використовується у тих випадках, коли звернення до інших методів неможливе або недоцільне. Його сутність полягає у визначенні фактичних витрат певного матеріалу на підставі даних про вхідні залишки на робочих місцях, надходження протягом розрахункового періоду (зміна, доба,

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

тиждень, місяць) зі складу, величини повернень і залишків на робочих місцях на кінець розрахункового періоду. Відхилення встановлюється як різниця між фактичними і нормативними витратами певного матеріалу за період [4].

Отже, методи контролю витрат залежать від особливостей технологічного процесу конкретного виробництва (підприємства). Здебільшого методи зосереджені на контролі витрат матеріальних ресурсів.

Література:

1. Голов С. Ф. Управлінський облік / С. Ф. Голов // Підручник. – К.: Лібра, 2008. – 704 с.
2. Друри К. Управленческий и производственный учёт / К. Друри // Вводный курс: учеб. для студентов вузов – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2012. – 735 с.
3. Ковалюк О. М. Контроль витрат на виробництво молочної продукції в системі управлінського обліку в Україні / О. М. Ковалюк, О. А. Колібаба // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2014. – № 794. – С. 263-267.
4. Євлах В. Є. Внутрішній контроль в управлінні витратами виробництва [Електронний ресурс] / В. Є. Євлах. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konferm3/195.pdf>.

УДК 336.645.1

**Т. М. СТОРОЖУК,
А. ТОМША**

Університет державної фіскальної служби України

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Сучасні умови інтеграції та наближення України до міжнародного економічного середовища невпинно збільшують значимість прозорої, повної, достовірної, своєчасної та зрозумілої для всіх користувачів фінансової інформації. Сьогодні досить актуальною є проблема формування амортизаційної політики в Україні, яка б дала змогу кожному суб'єкту господарювання обирати найбільш сприятливий режим відтворення основного капіталу і успішно розвиватися всім галузям національної економіки. Питання нарахування амортизації необоротних активів є важливим аспектом як обліку, так і оподаткування,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>